

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC ĐÀ NẴNG**

THÁI SƠN

**NGHIÊN CỨU TÁC ĐỘNG TỪ VỐN FDI
TỚI TĂNG TRƯỞNG KINH TẾ
Ở VÙNG KINH TẾ TRỌNG ĐIỂM MIỀN TRUNG**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

ĐÀ NẴNG – NĂM 2017

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC ĐÀ NẴNG**

THÁI SƠN

**NGHIÊN CỨU TÁC ĐỘNG TỪ VỐN FDI
TỚI TĂNG TRƯỞNG KINH TẾ
Ở VÙNG KINH TẾ TRỌNG ĐIỂM MIỀN TRUNG**

Chuyên ngành: Kinh tế phát triển

Mã Số: 62.31.01.05

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học:

PGS.TS. Bùi Quang Bình

PGS.TS. Đào Hữu Hòa

ĐÀ NẴNG – NĂM 2017

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Kết quả nêu trong luận án là trung thực và chưa từng được công bố trong bất cứ công trình nghiên cứu nào.

Đà Nẵng, ngày 2 tháng 6 năm 2017

Tác giả

Thái Sơn

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
MỤC LỤC	ii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	vii
DANH MỤC CÁC BẢNG	ix
DANH MỤC CÁC HÌNH VẼ, ĐỒ THỊ	xi
DANH MỤC CÁC HÌNH VẼ, ĐỒ THỊ	xi
MỞ ĐẦU	1
1. TÍNH CẤP THIẾT CỦA ĐỀ TÀI	1
2. MỤC TIÊU NGHIÊN CỨU.....	3
3. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHẠM VI NGHIÊN CỨU.....	4
4. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	4
5. Ý NGHĨA KHOA HỌC CỦA LUẬN ÁN.....	5
5.1. Những đóng góp về mặt thực tiễn, lý luận:	5
5.2. Những hàm ý, đề xuất mới rút ra từ kết quả nghiên cứu.....	6
6. CÁC NGHIÊN CỨU VỀ TÁC ĐỘNG FDI TỚI TĂNG TĂNG TRƯỞNG KINH TẾ	7
6.1. Các nghiên cứu ở nước ngoài	7
6.2. Các nghiên cứu ở Việt Nam	10
7. NỘI DUNG	12
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ TÁC ĐỘNG TỪ VỐN FDI TỚI TĂNG TRƯỞNG KINH TẾ	13
1.1. Cơ sở lý luận về FDI và tăng trưởng kinh tế.....	13
1.1.1. Cơ sở lý luận về FDI	13
1.1.1.1. Khái niệm về FDI.....	13
1.1.1.2. Đặc điểm của FDI	14

1.1.1.3. Các hình thức của đầu tư trực tiếp nước ngoài	15
1.1.2. Lý luận về tăng trưởng kinh tế	15
1.1.2.1. Khái niệm về tăng trưởng kinh tế.....	15
1.1.2.2. Chuyển dịch cơ cấu trong tăng trưởng kinh tế.....	16
1.1.2.3. Các nguồn lực với tăng trưởng kinh tế.....	17
1.2. Cơ sở lý luận về tác động từ vốn FDI tới tăng trưởng kinh tế	19
1.2.1. Các lý thuyết về tác động từ vốn FDI tới tăng trưởng kinh tế	19
1.2.2. Tổng hợp kết quả các nghiên cứu thực nghiệm về tác động từ vốn FDI tới tăng trưởng kinh tế qua kênh đầu tư.....	21
1.2.3. Tổng hợp kết quả các nghiên cứu thực nghiệm về tác động tràn từ FDI tới tăng trưởng kinh tế	30
1.2.3.1. Các nghiên cứu ở nước ngoài.....	30
1.2.3.2. Các nghiên cứu ở Việt Nam	33
1.2.4. Tổng kết các kênh tác động từ vốn FDI tới tăng trưởng kinh tế	37
Chương 2: ĐẶC ĐIỂM ĐỊA BÀN NGHIÊN CỨU VÀ PHƯƠNG	
PHÁP NGHIÊN CỨU.....	42
2.1. Đặc điểm về điều kiện tự nhiên, kinh tế xã hội ở VKTTĐMT.....	42
2.2. Giả thuyết nghiên cứu	44
2.3. Thiết kế nghiên cứu.....	45
2.4. Phương pháp phân tích sử dụng trong nghiên cứu	45
2.4.1. Phương pháp phân tích định tính.....	46
2.4.2. Phương pháp phân tích định lượng	46
2.4.2.1. Phương pháp phân tích thống kê.....	46
2.4.2.2 Mô hình kinh tế lượng.....	47
2.5. Phương pháp thu thập số liệu	54
2.5.1. Phương pháp thu thập số liệu sơ cấp	54
2.5.2. Phương pháp thu thập số liệu thứ cấp	57

Chương 3: TÌNH HÌNH ĐẦU TƯ TRỰC TIẾP NƯỚC NGOÀI VÀ TĂNG TRƯỞNG KINH TẾ Ở VÙNG KINH TẾ TRỌNG ĐIỂM MIỀN TRUNG.....	60
3.1. Tình hình FDI ở Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung	60
3.1.1. Tình hình chung về FDI	60
3.1.2. Tình hình hoạt động của doanh nghiệp FDI.....	62
3.1.3. Hoạt động thu hút FDI ở VKTTĐMT.....	64
3.2.1. Xu thế tăng trưởng kinh tế VKTTĐMT	66
3.2.2. Tình hình huy động và sử dụng nguồn lực cho tăng trưởng kinh tế ở VKTTĐMT.....	69
3.2.2.1. Huy động và sử dụng vốn	69
3.2.2.2. Huy động và sử dụng lao động.....	71
3.2.3.3. Đóng góp của yếu tố công nghệ vào tăng trưởng kinh tế	73
Chương 4: TÁC ĐỘNG TỪ VỐN FDI TỚI TĂNG TRƯỞNG KINH TẾ Ở VÙNG KINH TẾ TRỌNG ĐIỂM MIỀN TRUNG	77
4.1. Tác động từ vốn FDI tới tăng trưởng kinh tế qua đầu tư ở VKTTĐMT ...	77
4.1.1. Phân tích định tính.....	77
4.1.2. Phân tích định lượng.....	82
4.1.3. Bàn luận kết quả tác động từ vốn FDI tới tăng trưởng kinh tế qua kênh đầu tư.....	92
4.2. Tác động tràn từ vốn FDI tới tăng trưởng kinh tế ở VKTTĐMT	93
4.2.1. Tác động từ vốn FDI tới giảm nghèo ở VKTTĐMT	93
4.2.1.1. Tình hình nghèo ở VKTTĐMT.....	93
4.2.1.2. Phân tích định tính.....	96
4.2.1.3. Phân tích định lượng	101
4.2.1.4. Bàn luận kết quả tác động từ vốn FDI tới giảm nghèo ở VKTTĐMT	111

4.2.2. Tác động từ vốn FDI lên môi trường kinh doanh, cơ sở hạ tầng, thương mại và hội nhập ở VKTTĐMT	112
4.2.2.1. Tác động tới môi trường kinh doanh.....	112
4.2.2.2. Tác động tới cơ sở hạ tầng	117
4.2.2.3. Tác động tới thương mại và hội nhập	119
4.2.2.4. Bàn luận về tác động từ vốn FDI lên môi trường kinh doanh, cơ sở hạ tầng, thương mại và hội nhập ở VKTTĐMT	122
4.2.3. Tác động FDI tới việc làm, kỹ năng lao động và hiệu quả sản xuất ở VKTTĐMT	123
4.2.3.1. Tác động tới việc làm và kỹ năng lao động	123
4.2.3.2. Tác động lan tỏa tới hiệu quả	129
Chương 5: TỔNG KẾT VÀ GỢI Ý CHÍNH SÁCH.....	133
5.1. Tổng kết chung.....	133
5.1.1. Về tình hình FDI ở VKTTĐMT	133
5.1.2. Về tác động từ vốn FDI qua kênh đầu tư	134
5.1.3. Về tác động tràn của FDI	135
5.1.3.1. Tác động tới giảm nghèo.....	135
5.1.3.2. Tác động tới môi trường kinh doanh, cơ sở hạ tầng, thương mại và hội nhập ở VKTTĐMT	136
5.1.3.3. Tác động tới việc làm, kỹ năng lao động và hiệu quả sản xuất ở VKTTĐMT	137
5.1.4. Về tăng trưởng kinh tế.....	138
5.2. Gợi ý chính sách.....	140
5.2.1 Tạo điều kiện thuận lợi để FDI phát huy vai trò tích cực thúc đẩy tăng trưởng kinh tế.....	140
5.2.2. Phát huy vai trò của doanh nghiệp FDI nhằm đổi mới mô hình tăng trưởng kinh tế.....	143

5.3. Những hạn chế của nghiên cứu và hướng nghiên cứu tiếp theo	145
KẾT LUẬN	147
TÀI LIỆU THAM KHẢO	150
PHỤ LỤC	159

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

BHXH	Bảo hiểm xã hội
CDCC	Chuyển dịch cơ cấu
CDCKKT	Chuyển dịch cơ cấu kinh tế
CDCCNKT	Chuyển dịch cơ cấu ngành kinh tế
CN-XD	Công nghiệp – Xây dựng
CNH, HĐH	Công nghiệp hóa, hiện đại hóa
DN FDI	Doanh nghiệp có vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài
DN TN	Doanh nghiệp trong nước
FDI	Đầu tư trực tiếp nước ngoài
FEM	Fixed Effects models (mô hình tác động cố định)
GDP	Tổng sản phẩm nội địa (Gross Domestic Product)
GNI	Thu nhập quốc dân (Gross national income)
GNP	Tổng sản lượng quốc gia (Gross National Product)
HĐND	Hội đồng nhân dân
KCN	Khu công nghiệp
KCNC	Khu công nghệ cao
KHHGD	Kế hoạch hóa gia đình
KKT	Khu kinh tế
LĐ	Lao động
NCS	Nghiên cứu sinh
NNL	Nguồn nhân lực
NSLĐ	Năng suất lao động
NSVN	Năng suất Việt Nam
R&D	Nghiên cứu và Phát triển (Research and Development)

REM	Random Effects models (Mô hình tác động ngẫu nhiên)
ODA	Hỗ trợ phát triển chính thức (Official Development Assistance)
OECD	Tổ chức Hợp tác và Phát triển Kinh tế (Organization for Economic Co-operation and Development)
TTKT	Tăng trưởng kinh tế
TCTK	Tổng cục Thống kê
TFP	Tăng năng suất tổng hợp (Total Factor Productivity)
TSCĐ	Tài sản cố định
UBND	Ủy ban nhân dân
UNCTAD	Hội nghị Liên hợp quốc về Thương mại và Phát triển (United Nations Conference on Trade and Development)
VECM	Mô hình vector hiệu chỉnh sai số
VKTTĐMT	Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung
XTĐT	Xúc tiến đầu tư